

ТРЕНІНГ – ОДНА ІЗ ФОРМ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ ІЗ ПЕДАГОГАМИ

Сахно Оксана,

*завідувач методичним кабінетом відділу освіти, молоді та спорту
Новослобідської сільської ради, Путивльський район,
Сумська область, Україна*

Сьогодні ми живемо в суспільстві, коли представники різних культурних світів вчаться співжити і співдіяти. Це дається з великими труднощами, бо культурні основи різних народів інколи дуже різняться. А для побудови гармонійного співіснування треба визнання інакшості та відмінності кожного. Вчені підраховали, що подвоєння знань у світі: перше відбулося приблизно з 750 до 1750 р. (тобто, за 1000 років); друге – за 150 років (тобто, у 1900-му); третє – за 50 років (у 1950-му). Обсяг інформації, що зараз включає не тільки обмін відомостями між людьми, а вже між людиною і машиною, за ці півстоліття зріс у 8–10 разів. Причому

му, ця тенденція посилюється, з 2015 р. подвоєння обсягу знань людства відбувається щодва роки, а, за прогнозом на 2050-й, – за 1 тиждень¹. Це явище отримало назву «інформаційний вибух» і свідчить про початок інформаційної ери, коли знання людства та обсяг інформації збільшуватимуться з рекордною швидкістю.

Реформування системи шкільної освіти, що відбувається зараз, ініціюється «знизу» – педагогічною та батьківською громадськістю, а не «зверху» – Міністерством освіти і науки України, як це завжди і відбувалося. Агентом змін є шкільний учитель, у якого має бути вибір серед кількох новацій, які б урахували реалії шкільного життя й відповідали на виклики сьогодення. Саме тому гострим є питання професійної та фахової компетентності педагога. Увідповіднення системи освіти європейським вимогам, реформування української освіти взагалі вимагає висококваліфікованих кадрів, здатних до постійного самовдосконалення та саморозвитку. Ці та суміжні проблеми порушуються науковцями^{2; 3}, фахівцями методичних служб⁴ і педагогами-практиками^{5; 6}.

У 1998 р. у звіті для ЮНЕСКО Міжнародної комісії освіти для XXI століття на чолі з Ж. Делором «Освіта – тут захований скарб» в частині, де йдеться про нові функції та можливості вчителів зазначено: «вчителі відіграють основну роль у формуванні позитивного або негативного ставлення до навчання. Вони повинні пробуджувати зацікавленість, розвивати самостійність, заохочувати до інтелектуальної точності та створювати умови, необхідні для формальної освіти та безперервної освіти. Роль учителя як ініціатора змін, взаєморозуміння та толерантності, ще ніколи не була так очевидна <...> Компетентність, професійність та відданість, які вимагаються від вчителя, накладають на них велику відповідальність <...> якісна освіта вимагає, щоб майбутні вчителі були у постійному контакті з досвідченим професором і дослідниками, що ведуть роботу у своїх дисциплінах. Учителям-практикам необхідно регулярно створювати можливість вдосконалення завдяки робочим сесіям і групах та стажуванню в рамках безперервного навчання. Зміцнення безперервного навчання, здійснюваного у найбільш гнучкий спосіб, може допомогти підняти рівень компетентності та мотивації вчителів й поліпшити їх стан».

Далі у звіті чітко сформульовані чотири основні підвалини сучасної освіти:

- учитись, щоб знати, поєднуючи загальну культуру з можливістю поглибленого вивчення невеликої кількості предметів – вчитись навчатись, щоб вміло використовувати можливості, які створює навчання впродовж цілого життя;
- учитись, щоб діяти з метою здобуття не тільки професійної кваліфікації, а, найважливіше, – компетентності, яка дасть змогу протистояти різним ситуаціям та працювати у команді;
- учитись, щоб жити у злагоді з іншими, розуміти їх та усвідомлювати взаємозалежність, прагнути взаєморозуміння та миру;
- учитись, щоб бути – щоб легше досягти повного розвитку власної особистості та бути спроможним постійно діяти, поширювати особисту

незалежність, притримуючись власної думки та усвідомлюючи особисту відповідальність⁷.

У період реформування освіти робота методичних кабінетів, здійснення методичного супроводу роботи педагога є дуже важливою. Відповідно до Концепції «Нова українська школа» методична служба має здійснювати, окрім функцій методичного супроводу, професійну підтримку та сприяти професійному розвитку педагога, особливо – вчителів перших класів, що реалізують освітній процес в нових умовах.

Сьогодні значна кількість семінарів, різноманітних шкіл для педагогів, вебінарів доступна для кожного. Було б бажання. Однією з ефективних форм методичної роботи з педагогами є тренінг. За допомогою системи різних інтерактивних вправ тренінги дають змогу залучити до активної роботи всіх присутніх, на практиці навчитися критично та креативно підходити до розв'язання навчальних завдань, до створення власного методичного продукту і т.ін.

Саме слово «інтерактив» в перекладі з англ. означає: «*inter*» – взаємний і «*act*» – дія. Отже, інтерактивний – здатний до взаємної дії, діалогу.

Одне із визначень «тренінгових технологій» наведено у «Словнику методиста» В. Волканової: тренінгові технології (В. Гузеєв, А. Прутченков) дають змогу учасникам свідомо переглянути сформовані стереотипи і розв'язати власні проблеми, закладають естетичні й етичні основи практичної поведінки. В ході тренінгу відбувається заміна внутрішніх установок учасників, поповнюються їх психологічні знання та з'являється певний досвід позитивного ставлення до себе, до оточуючих і до світу в цілому. Найважливіше – людина не засвоює насильно впроваджені стандарти, технології та методики, а розвиває сама себе. У ході тренінгу ефективніше розв'язуються питання розвитку особистості, успішно формуються комунікативні компетентності⁸.

Ці визначення дають можливість чітко уявити переваги тренінгів для використання у методичній роботі з педагогічними кадрами. Сьогодні семінари-тренінги проводяться методистами нашого методичного кабінету за таким алгоритмом:

- заняття починається з так званого «фокусу», щоб привернути увагу аудиторії (тест, гра, проблемна ситуація тощо);
- вправа (урок, уривок уроку, фільм, проблемна ситуація тощо), що відповідає меті семінару й допомагає визначити мету і завдання тренінгу);
- інформація з теми тренінгу (вправи-інструменти критичного мислення, робота з роздатковим матеріалом і т.п.);
- практичні вправи для учасників за темою тренінгу (завдання для пар, груп, індивідуальні та фронтальні), які допомагають на практиці закріпити отриману інформацію;
- підбиття підсумків семінару-тренінгу (обговорення, виконання міні-контрольних завдань, заповнення анкет, вправи на релаксацію тощо)⁹.

Перевагами проведення таких тренінгів є конкретна мета заходу, комфортні умови, за яких кожен учасник відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність, водночас маючи можливість не тільки оприлюднити власну думку, а й довести її.

Серед основних правил ефективного проведення таких методзаходів:

1. До роботи необхідно залучати кожного учасника. Активна участь має заохочуватися.

2. Кожна наступна вправа повинна має бути логічним продовженням попередньої за поступового ускладнювання.

3. Учасники, яких має бути не більше 25, повинні самостійно розподіляти ролі в групі і виробляти правила для роботи у малій групі.

4. Перед початком тренінгу учасники мають бути ознайомлені з певними методичними, нормативно-правовими документами та іншими матеріалами.

5. Обов'язкове підбиття підсумків тренінгу у різноманітних формах, що дає змогу виявити рівень засвоєння матеріалу учасниками¹⁰.

Такий підхід до організації та проведення методзаходів уможливорює безпосередній зв'язок науково-методичної роботи з навчально-виховним процесом, з конкретним педагогом, допомагає скоротити відстань між навчанням педагогів працювати по-новому та результатами роботи, позитивними зрушеннями в розвитку та самовдосконаленні кожного педагога.

Сократ писав: хто хоче змінити світ, той хай починає з себе. Ці слова великого мислителя дуже актуальні у часи змін. Ними керується наша методична служба сьогодні.

¹ За:

http://www.soippo.edu.ua/images/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2018/06/19/novyna2/%D0%9C%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D0%B8_%D1%81%D0%B5%D0%BC%D1%96%D0%BD%D0%B0%D1%80%D1%83_2018.pdf

² *Формування змісту профільного навчання: теоретико-методологічний аспект* : кол. монограф. / [авт. кол.: Г. О. Васьківська, В. І. Кизенко, С. В. Косянчук, О. В. Барановська та ін.]. Київ, 2018. 260 с. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/713853/>

³ Васьківська Г. О., Косянчук С. В. Організаційно-педагогічні умови профільного навчання. *Молодь і ринок*. 2013. №5(100). С. 19–24.

⁴ Сахно О., Іванова Ю. Психологічний супровід допрофільної підготовки та профільного навчання в загальноосвітніх навчальних закладах. *Дидактика: теорія і практика*. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. С. 171–177.

⁵ Жукова А. Моніторинг професійної компетентності вчителя гімназії. *Дидактика: теорія і практика*. Київ : Педагогічна думка, 2018. С. 24–30.

⁶ Новицька Н. Психологічний моніторинг професійної компетентності вчителів у рамках здійснення дослідно-експериментальної роботи в гімназії. *Дидактика: теорія і практика*. Київ : Педагогічна думка, 2018. С. 96–103.

⁷ *Освіта – тут захований скарб. Звіт для ЮНЕСКО Міжнародної комісії освіти для XXI століття* / за ред. Ж. Делор. Радом, 1998.

⁸ Волканова В. В. *Словник методиста* : метод. посіб. Київ: 2008. 192 с. (Серія «Словники»).

⁹ Пометун О. І. *Навчання в дії. Як підготувати та провести семінар для вчителів з інтерактивних технологій навчання* : метод. рек. для тренерів. Київ : А.П.Н., 2003. 72 с.

¹⁰ *Порадник для тренера* / [Б. Валькевич, Е. Кендрацька, А. Климович та ін.]. Бялосток: Вид. «Ортдрук», 2008. 134 с.